

Inleiding

In de afgelopen twee jaar heeft het pastoraal team en het parochiebestuur zich intensief beziggehouden met het ontwikkelen van *een visie op de toekomst* van onze parochie.

Als we in de toekomst nog op een goede manier kerk met elkaar willen zijn, is het noodzakelijk een aantal zaken anders te organiseren.

Het afnemende aantal kerkbezoeken, de steeds moeilijker op te vullen vrijwilligerstaken in de geloofsgemeenschappen binnen onze parochie, maar ook de afnemende capaciteit van het pastoraal team en de teruglopende financiële middelen maken duidelijk dat we niet zo kunnen blijven doorgaan.

De meeste lokale kerkgebouwen zijn inmiddels te groot geworden voor de reguliere samenkomsten en ze zijn daarmee te kostbaar geworden om nog vele jaren als kerkgebouw in stand te houden.

Om al deze redenen heeft het parochiebestuur besloten *een projectgroep* in te stellen die de komende periode samen met de lokale geloofsgemeenschappen gaat kijken op welke termijn en op welke wijze een nieuwe bestemming aan deze gebouwen kan worden gegeven. Leden van de projectgroep zijn: pastoraal werker Evelien Reeuwijk, diaken Marc Brinkhuis, Jan Koenjer (bestuurslid), Joop Velderman (bestuurslid), Bernadet Albers (projectbegeleider).

Dat proces, waarbij de kerk aan de Goddelijke Eredienst wordt onttrokken, vraagt de nodige tijd en een zorgvuldige procesgang. Daarbij zullen de betreffende parochianen uiteraard intensief worden betrokken. We zullen dat de komende maanden onder andere doen via een uitgave van het blad "MagaZIN" en via "Nieuwsflits parochie 2025".

Daarnaast zullen we in het najaar *informatiebijeenkomsten* per geloofsgemeenschap houden. Daarin worden de parochianen verder op de hoogte gebracht van de stappen die mogelijk gezet worden in het proces naar een toekomstbestendige parochie waarin iedereen zich thuis mag voelen. We gaan graag verder met de parochianen in gesprek over deze toekomst. Deze informatieavonden zullen gepland worden in nauw overleg met de coördinatoren van de geloofsgemeenschappen.

Toekomst pastoraal

In het afgelopen jaar zijn door het pastoraal team gesprekken gevoerd met alle pastoraatsgroepen uit de verschillende locaties. In het parochiebrede informatiebulletin MagaZIN hebben wij hierover gecommuniceerd. In de gesprekken en in MagaZIN heeft het pastoraal team zijn visie gepresenteerd. Deze visie wordt gedeeld door het parochiebestuur.

De parochie heeft in de toekomst één parochiekerk (kwalitatief goed – veelzijdig – uitnodigend). Daarnaast wordt katholieke presentie op de locaties naar wens, mogelijkheden en in overleg vormgegeven (ter plaatse - verbonden – vitaal).

De *Parochiekerk* moet een kerk van en voor alle parochianen van de gehele parochie Heilig Kruis worden. Maar het is ook een kerk die open en gastvrij is voor iedereen die zich aangesproken weet door het Mysterie van ons geloof en/of tot het gebouw zelf.

In de parochiekerk is alles te vinden wat ons katholiek geloofsleven vormt en biedt: catechese, diaconie, liturgie, uitvaarten, vorming voor jong en oud etcetera. Vanaf september zal vanuit team en bestuur actief gewerkt worden aan de opzet en vorming van de parochiekerk samen met vrijwilligers vanuit de gehele parochie. Er is besloten dat de Basiliek van de H. Kruisverheffing in Raalte de parochiekerk zal worden van de parochie Heilig Kruis.

Geïnventariseerd is ook wat de parochianen op de verschillende locaties *belangrijk vinden op hun eigen kerkplek* als er in het weekend niet gevierd wordt. Uit die gesprekken zijn er drie zaken te noemen die overal in meer of mindere mate genoemd worden. Dat zijn:

- Ontmoeting van parochianen (al dan niet in het kerkgebouw)
- Uitvaarten op de vertrouwde locatie en omzien naar elkaar/ pastorale zorg
- Bijzondere evenementen en gebeurtenissen die lokaal gegroeid en belangrijk zijn

Naast het ontwikkelen van de ene parochiekerk zal er pastorale aandacht voor alle locaties en parochianen blijven.

Ook zal er, voor zover mogelijk, pastorale aanwezigheid zijn bij gebeurtenissen die de locatie zelf van belang vindt. Denk hierbij aan tentvieringen, carnavalsvieringen, oecumenische vieringen en dergelijke. Op elke locatie zal één keer per maand een doordeweekse ontmoetingsviering worden georganiseerd, waarin een lid van het pastoraal team voorgaat.

Samen met de locaties zal gezocht worden naar mogelijkheden om de overgang naar de nieuwe situatie voor de parochianen zo goed mogelijk te laten plaatsvinden.

Dit alles sluit eigen initiatief van de parochianen natuurlijk niet uit. Uiteraard staat het de parochianen vrij om eigen initiatieven te ontplooien; wij moedigen dit ook aan.

Parochianen kunnen de steun van het pastoraal team vragen. Of die vraag gehonoreerd wordt is afhankelijk van de beschikbaarheid van pastores en de aard van de activiteit. Het pastoraal team zal die activiteiten begeleiden die passen binnen de drieslag 'Geloof-Open-Verbinding'; dat betekent dat de activiteiten te maken moet hebben met ons geloof, open moet staan voor parochianen en verbindend binnen onze parochie moet werken.

Toekomst Kerkgebouwen

In de laatste maanden zijn pastoraal team en parochiebestuur tot de conclusie gekomen dat de vraag rond de toekomst van de kerkgebouwen niet verder voor ons uitgeschoven kan worden. Op 2 juli jongstleden is er een bijeenkomst geweest met de locatie-overleggen van de verschillende geloofsgemeenschappen. In deze bijeenkomst is door parochiebestuur en pastoraal team aangegeven dat er op korte termijn gesprekken zullen volgen over het stoppen met vieringen in Holten en de sluiting van de Pauluskerk in Raalte. Vervolgens zullen deze

gesprekken ook gehouden worden met Broekland, Haarle, Mariënheem, Nieuw-Heeten en op de wat langere termijn met Heeten en Luttenberg. We kiezen voor deze volgorde omdat één kerkgebouw in Raalte de meest voor de hand liggende eerste stap is en binnen Raalte al een aantal jaren gewerkt wordt aan het vormen van één geloofsgemeenschap (Samen Verder). Voor Holten geldt dat de kleine geloofsgemeenschap zondags viert en dat juist die zondagen steeds moeizamer door het pastoraal team te bemensen zijn.

Verder kiezen we ervoor om binnen de parochie op twee plaatsen van relatief grotere geloofsgemeenschappen - Heeten en Luttenberg - de kerkgebouwen langer open te houden. Het hele proces van sluiting kerkgebouwen start juli 2020 en zal, zoals het er nu naar uitziet, rond 2025 afgerond worden.

Recente ontwikkelingen en trends

De RK kerk in ons land heeft het niet gemakkelijk. Er zijn een aantal ontwikkelingen gaande waardoor het onontkoombaar is om keuzes te maken.

Sinds de zestiger jaren van de vorige eeuw is er sprake van een afnemende kerkelijke betrokkenheid in ons land. De afgelopen dertig jaar is deze trend ook in onze parochie niet te ontkennen. In de onderstaande tabel staan een paar kengetallen waaruit dit naar voren komt. Het gaat over aantallen voor de hele parochie.

	<i>2004</i>	<i>2010</i>	<i>2018</i>
Kerkbezoek	3.151	2.170	1.045
Doop	247	184	70
Huwelijk	43	17	2
Pastorale team	7	7	2,6 (nu)
Minder vrijwilligers		2174	1380 (549 zonder koorleden)

De gepresenteerde cijfers laten zien dat “de vraag” naar de RK geloofsbeleving sterk is afgenomen. Duidelijk is dat sinds de eeuwwisseling het aantal beschikbare beroepskrachten heel sterk is afgenomen. De werkzaamheden zijn (deels) overgenomen door betrokken vrijwilligers, maar ook daarvan komen er steeds minder, en de gemiddelde leeftijd van de actieve vrijwilligers stijgt. Hoewel de parochie nog beschikt over een flink pastoraal team, is het aantal leden van het pastoraal team toch sterk verminderd. De steeds kleiner wordende omvang van het team maakt dat pastoraat in de huidige vorm niet meer voortgezet kan worden. De pastorale inzet is te veel versnipperd over de verschillende geloofscentra. Door de keuze voor één parochiekerk kan het team op een efficiëntere wijze hun pastorale taken vervullen en werken aan opbouw van het pastoraat.

Steeds vaker vinden geloofsgemeenschappen het moeilijk om werkgroepen en besturen te bemensen. Veel actieve vrijwilligers hebben het gevoel dat minder mensen meer moeten doen.

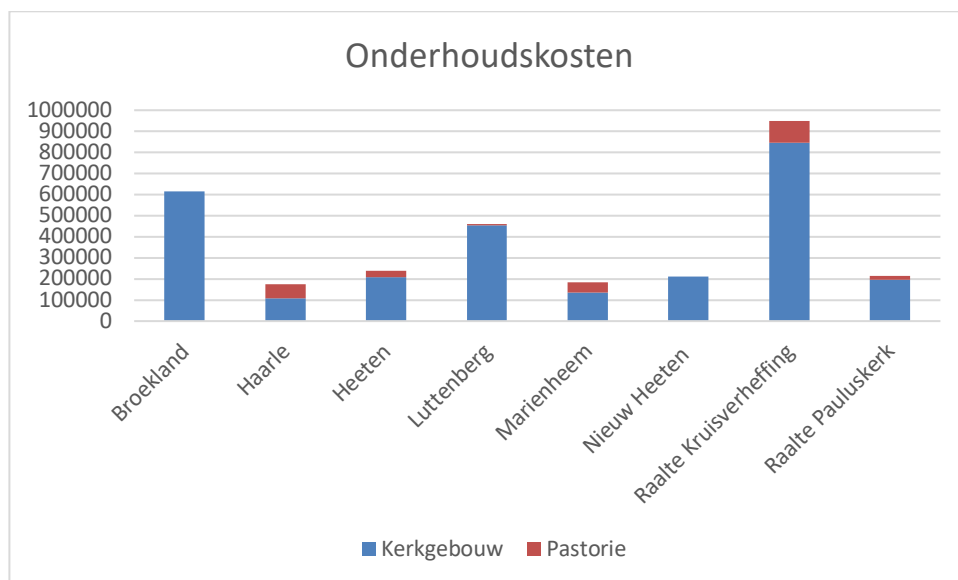
Overzicht financiën

	Kerkbijdrage	Resultaat
2016	489.453	-98.529
2017	481.066	63.866
2018	452.898	-92.115

Hierbij moet worden opgemerkt dat het positief jaar 2017 te maken heeft met herwaardering en vrijval koerswinsten. Zonder deze actie was het eenzelfde jaar geworden als 2016 en 2018.

Overzicht onderhoudskosten tot 2028

Op basis van de adviezen van Monumentenwacht is er voor de jaren 2021 tot en met 2028 een meerjarenonderhoudprogramma (MJOP) opgesteld voor de kerken en pastorieën van de parochie. In de onderstaande grafiek zijn de totaal voorziene kosten per locatie samengevat.

Als alle gebouwen in eigendom en in gebruik zouden blijven legt dat een te zware wissel op de jaarlijkse exploitatie van de parochie. In de tabel is de subsidieregeling instandhouding rijksmonumentale kerken voor de Kruisverheffing, Heeten en Marienheem niet meegenomen.

Pastorale visie op één parochiekerk in 2025

Het pastorale team heeft voor de Heilig Kruisparochie een visie ontwikkeld voor 2025. Deze visie, die door het bestuur wordt onderschreven, wordt in dit hoofdstuk geschetst.

Parochiekerk

In de Heilig Kruisparochie is er in 2025 nog één parochiekerk over, de basiliek Kruisverheffing. Deze parochiekerk herbergt de geloofsgemeenschap van de gehele parochie maar staat open en is gastvrij voor eenieder die zich op wat voor wijze dan ook aangesproken voelt tot het Mysterie van ons geloof en/of tot het kerkgebouw zelf. Het is een levendige plaats voor ontmoeting.

Het pastoraal team en het parochiebestuur zullen het voortouw nemen in de ontwikkeling van de parochiekerk. Samen met vrijwilligers vanuit de gehele parochie bouwt het team aan de parochiekerk en haar programma. Hiervoor wordt een programmagroep parochiekerk ingesteld door het pastoraal team met creatieve denkers en doeners.

Open kerk

De kerk zal een open kerk zijn; toegankelijk op meer tijdstippen dan nu het geval is voor mensen om een kaarsje op te steken. Ook zal de mogelijkheid om een pastor te spreken vergroot worden door de regelmatige aanwezigheid van pastores. Daarnaast zijn er ontmoetingsmomenten door de week met een kopje koffie en thee.

Catechese

Catechese is een belangrijk speerpunt. Geloofsvorming en verdieping door gesprekken in groepsverband of individueel zullen worden georganiseerd.

Diaconie

Vanuit de parochiekerk zullen we een zichtbare verbinding maken met diaconale activiteiten die er zijn in onze parochie of in andere gemeenschappen. Als parochie willen we oog en oor hebben voor de noden in ons midden en de samenleving. Dit zal in de liturgie van de parochiekerk regelmatig terugkomen. De diverse initiatieven die er in onze parochie op diaconaal gebied ontplooid worden zullen in de parochiekerk letterlijk zichtbaar worden gemaakt.

Liturgie

In de parochiekerk wordt de zondagse liturgie gevierd. Ook zullen alle Hoogfeesten van het kerkelijk jaar hier gevierd worden. Daarnaast zijn er doordeweekse vieringen: Eucharistie, maar ook andersoortige vieringen en gebedsmomenten krijgen een plek in het aanbod. In de parochiekerk wordt gevarieerd en aantrekkelijk gevierd met verschillende stijlen van kerkmuziek. Dit veronderstelt een aantal koren of zanggroepen. Parochie-feesten zullen gevierd worden vanuit en in verbondenheid met de parochiekerk. Ook is er de mogelijkheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen.

Kinderen, jongeren gezinnen

Gezinsvieringen, gezinspastoraat, kinder- en jongerenpastoraat krijgen er een plek. De vieringen van het sacrament van het Doopsel, de Eerste heilige Communie en het Vormsel zullen in de parochiekerk gevierd worden. Ook de voorbereidingen vinden daar plaats voor de gehele parochie.

Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de beschikbaarheid van ruimten en faciliteiten direct grenzend aan de parochiekerk.

Katholieke presentie op locatie

Naast of liever rond de parochiekerk zijn er in de visie van het pastoraal team en het parochiebestuur verschillende geloofsgemeenschappen binnen de parochie. Nu zijn dit de geloofscentra, waarin het kerkgebouw en de zondagse liturgie een centrale plaats hebben. De focus zal in de toekomst echter niet meer liggen op de liturgie in het weekend (de zogenaamde zondagsviering), die immers in de parochiekerk gevierd zal gaan worden. De katholieke presentie in de geloofsgemeenschappen komt tot uitdrukking in het omzien naar elkaar, gebedsmomenten, doordeweekse liturgie en mogelijk andere activiteiten van geloofsverdieping. Deze presentie zal in iedere geloofsgemeenschap een eigen invulling krijgen. De ontwikkeling van deze geloofsgemeenschappen is namelijk nadrukkelijk een zaak van de geloofsgemeenschappen zelf, daarbij ondersteund door het pastoraal team. Het huidige kerkgebouw is voor de genoemde lokale activiteiten niet per definitie de noodzakelijk vereiste plek.

Pastoraat

Rond de verschillende geloofscentra van onze parochie zal pastoraat aangeboden blijven. Daar waar parochianen pastorale ondersteuning willen ontvangen, is dat mogelijk. Er blijft altijd tijd en ruimte voor een pastoraal gesprek

Uitvaart

In de parochiekerk kan de uitvaart in zijn volledige vorm (indien gewenst en gepast met Eucharistie of uitreiking van de Communie) gevierd worden. Is er bij de geloofscentra een geschikte en waardige zaal (of een aan de eredienst onttrokken kerkgebouw) dan is daar ook een uitvaart in de vorm van een gebedsviering met absolute mogelijkheid. Daarbij is het wel nodig dat er binnen het betreffende geloofscentrum voldoende eigen vrijwilligers zijn om dit te faciliteren.

Doordeweekse-viering met ontmoeting en jaarlijkse evenementen

Om de gemeenschap een mogelijkheid te geven elkaar te ontmoeten (los van andere mogelijkheden zoals in de parochiekerk) zullen er ontmoetingsvieringen zijn die (mede) georganiseerd worden door het team (te denken valt aan een maandelijkse viering). De vieringen zullen plaatsvinden op een doordeweekse dag en een ruime gelegenheid tot ontmoeting geven. Als het kerkgebouw aan de goddelijke eredienst onttrokken is, zal er een goede gelegenheid gevonden moeten worden voor het houden van deze viering.

Ook de jaarlijkse traditionele evenementen die voor de lokale geloofsgemeenschap van belang zijn, zullen blijvend ondersteund worden.

Oecumene

Ook in de contacten met de andere kerkgenootschappen zal, zolang het mogelijk is, geïnvesteerd worden. In ieder geval 1 maal per jaar zal er een oecumenische viering op zondag kunnen plaatsvinden die door een lid van het pastoraal team (mede) wordt verzorgd. De mogelijkheden voor doordeweekse ontmoetingen en/of vieringen zijn ook in dit verband ruimer.

Gebedsmomenten

Te denken valt aan gebedsvieringen, Kruisweg, Rozenkrans, Palmpasenoftocht, Kerstbijeekkomst enz.

Omzien naar elkaar

Ziekenbezoek, activiteiten voor ouderen, noodhulp enz.

Samenkomen rond geloof

Gesprekbijeekkomsten rond geloofsthema's, spirituele wandelingen, enz.

Bovenstaande activiteiten kunnen ondersteund worden door het pastoraal team, maar zijn in de eerste plaats van en door de plaatselijke geloofsgemeenschap. Vieringen en activiteiten die door de geloofsgemeenschap zelf worden georganiseerd en gedragen, kunnen plaatsvinden op locatie. Bij activiteiten die vallen binnen de driehoek 'gelovig-open-verbindend' kan ondersteuning van het pastoraal team gevraagd worden. Dat geldt voor bijzondere activiteiten die gericht zijn om de boodschap van ons geloof uit te dragen in de wereld om ons heen. Het initiatief voor de activiteiten ligt bij de geloofsgemeenschap zelf.

Kerkgebouw

Behalve de parochiekerk zullen de overige kerkgebouwen de komende jaren aan de goddelijke eredienst worden onttrokken en niet meer als gewijde kerkelijke ruimte dienst doen. Of er mogelijk nog een ruimte in het voormalige kerkgebouw overblijft voor bijeenkomsten en gebedsvieringen ligt aan de herbestemming van het kerkgebouw en de nieuwe eigenaar. Wellicht dat de plaatselijke (geloofs-)gemeenschap hierin een rol kan spelen.

Het parochiebestuur en het pastoraal team zijn niet voornemens de overige kerken allemaal tegelijk aan de eredienst te onttrekken. We willen hier een geleidelijk weg bewandelen om uiteindelijk uiterlijk per 1 januari 2025 te komen tot de ene parochiekerk en katholieke presentie rond de geloofscentra.

Samen parochie zijn

De geloofsgemeenschappen en parochiekerk zijn op elkaar betrokken. De katholiciteit van onze kerk betekent dat we nooit in een kleine club zonder verband met anderen kerk zijn. De parochie is via het bisdom verbonden met de kerk wereldwijd. Geloofsgemeenschappen zijn betrokken op elkaar en op de parochiekerk. In de parochiekerk zijn ook de geloofsgemeenschappen nadrukkelijk aanwezig: in mensen die er samen komen, in vrijwilligers die meewerken aan het programma, maar ook doordat gebeden vanuit de geloofsgemeenschappen meegenomen worden in het gebed van de parochie.

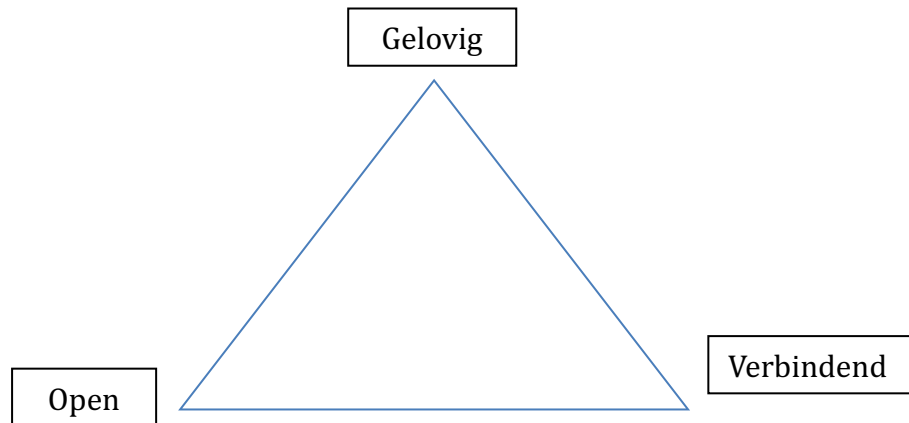
Uitwerken van initiatieven pastorale presentie

Vanaf januari 2021 wil het pastoraal team in ieder geloofscentrum in gesprek gaan over de wijze waarop ter plekke initiatieven van pastorale presentie gecontinueerd of opgezet gaat worden. Het afgelopen jaar is hier al een begin mee gemaakt. Het ligt in de bedoeling om ieder jaar een plan te maken en daarin ook aan te geven wat de gewenste inzet van het pastorale team zou kunnen zijn. Dit zal ook na 2024 door blijven gaan.

Inzet van pastoraal team

Op weg naar de parochie met één parochiekerk en katholieke presentie vanuit de geloofscentra zal het pastoraal team keuzes moeten maken over de wijze waarop het zijn tijd inzet. Voor het pastoraal team is de volgende drieslag het uitgangspunt.

De drieslag: Gelovig-Open-Verbindend

Alle bezigheden en activiteiten van het pastoraal team moeten op een of andere manier verbonden zijn met en vallen binnen de driehoek geloof-open-verbindend.

Met 'gelovig' bedoelen we dat een activiteit op een of andere wijze een verbinding moet hebben met het ervaren, beleven, vieren, leren en uitdragen van ons christelijk geloof. Dat betekent dat louter sociale activiteiten waarbij het geloof geen rol speelt, niet door het team zullen worden geïnitieerd of georganiseerd.

'Open' is een breed begrip. Het pastoraal team bedoelt daarmee dat we open zijn naar de samenleving, open naar de geloofsgemeenschap, open voor mensen die een beroep doen op pastorale ondersteuning. 'Open' staat in ons idee voor betrokken zijn op de directe omgeving en de wereld waarin wij leven. Het sluit geen mensen bij voorbaat uit.

Met de term 'verbindend' wil het pastoraal team uitdrukken dat we werken aan gemeenschapsvorming, in eerste instantie de geloofsgemeenschap. Die gemeenschap bestaat uit individuen en/of groepen die met elkaar verbonden zijn gedragen door het christelijk geloof zoals dat beleden wordt in de Rooms Katholiek kerk. Daarnaast zijn we verbonden met onze samenleving.

De drieslag helpt ons als richtlijn in het bepalen van de wenselijkheid van activiteiten.

Parochiekerk en pastorale presentie ontwikkelen

In onze parochie gaat het pastoraal team bouwen aan een parochiekerk die dé kerk is voor alle parochianen in de parochie. Daarnaast zullen we in de andere geloofscentra de ontwikkeling van de pastorale presentie bevorderen.

Het pastoraal team zal in het begin van het traject de beschikbare tijd in gelijke delen gebruiken voor de opbouw van de parochiekerk (50%) en de ondersteuning van de katholieke presentie (50%).

Dit heeft geleid tot een door het team ontwikkelde pastorale visie op het functioneren van de parochie in (en na) 2025, een visie die wordt onderschreven door het bestuur van de parochie:

In 2025 bestaat de parochie uit verschillende geloofsgemeenschappen en één parochiekerk. In en bij de parochiekerk is er een alomvattend parochieel programma van liturgie, catechese en diaconie. De lokale geloofsgemeenschappen bieden de plaatselijke presentie van katholiek geloven en zijn verbonden met de parochiekerk. Het project parochie 2025 streeft ernaar om uiterlijk 1 januari 2025 de hierboven geschetste parochievorm van parochiekerk en katholieke presentie via geloofsgemeenschappen te realiseren.

Op basis hiervan zijn een aantal voorgenomen besluiten geformuleerd. Hierin is meegenomen dat zolang een kerkgebouw niet aan de goddelijke eredienst onttrokken is kunnen er geen profane activiteiten plaatsvinden. Als het kerkgebouw wel aan de goddelijke eredienst onttrokken is kan er geen eucharistie of andere sacramenten gevierd worden, wel zijn dan de mogelijkheden tot profaan gebruik volop aanwezig en is er onder bepaalde voorwaarden gelegenheid tot gebedsbijeenkomsten..

Nawoord

De pastorale visie en de daarbij passende voorgenomen besluiten hebben verstrekkende gevolgen. Kerkgebouwen waarin vele generaties het geloof hebben gevierd worden afgestoten. Kerken waarin mensen gedoopt zijn, hun huwelijk hebben gevierd, hun dierbaren hebben uitgevaren, waarin soms meer dan een eeuw lang de Eucharistie gevierd is, Kerstmis en Pasen velen samenbrachten. Deze kerken zijn over een paar jaar geen kerkgebouw meer in de eigenlijke zin van het woord. Kerken waarvoor vele generaties van vrijwilligers zich met hart en ziel hebben ingezet en nu nog inzetten, sluiten straks hun deuren. Parochiebestuur en pastoraal team nemen deze besluiten met pijn in het hart. We beseffen dat we juist de kerkgangers die wel trouw zijn gebleven daarmee raken. Tegelijk vinden we de visie en de voorgenomen besluiten onontkoombaar, juist omdat we geloven in de kracht van onze boodschap. We zetten deze stappen omdat we voor de toekomst katholiek geloven in onze parochie en regio willen blijven behouden. Daarom willen we pastoraat opbouwen in de parochiekerk en de plaatselijke aanwezigheid als kerk de ruimte geven in de katholieke presentie rond de geloofscentra.

Het veranderingsproces zal veel inzet vergen van ons allemaal, maar ook vragen om tijd en aandacht voor de pijn en verdriet die het onvermijdelijk met zich meebrengt. We mogen daarbij vertrouwen op de aanwezigheid van Hem in wiens Naam wij kerk zijn: *“Weet wel, Ik ben met jullie, alle dagen...”* (Matteüs 28,20).